

MŠE SVATÁ

MLÁDEŽI
PODÁVÁ
JOSEF HRONEK

TŘETÍ VYDÁNÍ S 30 OBRAZY

L. P. 1947 VYDALO NAKLADATELSTVÍ
KROPÁČ & KUCHARSKÝ V PRAZE

O B S A H

ÚVOD.

Úvodní slovo	3
Oběť mše svaté	6
Oltář	13
Posvátné nádoby ke mši svaté	14
Posvátná roucha ke mši svaté	15

MŠE SVATÁ.

Řád oběti mše svaté:

Přípravná část mše svaté - mše katechumenů	18
Hlavní části mše svaté - mše svatá věřících	34
I. Obětování	34
II. Proměňování	44
III. Svaté přijímání	58

MODLITBY PO MŠI SV.

Modlitby po mši svaté a k požehnání s Nej- světější Svátostí	70
---	----

Nihil obstat. Prof. Dr. C. Kadlec, censor.

Imprimatur.

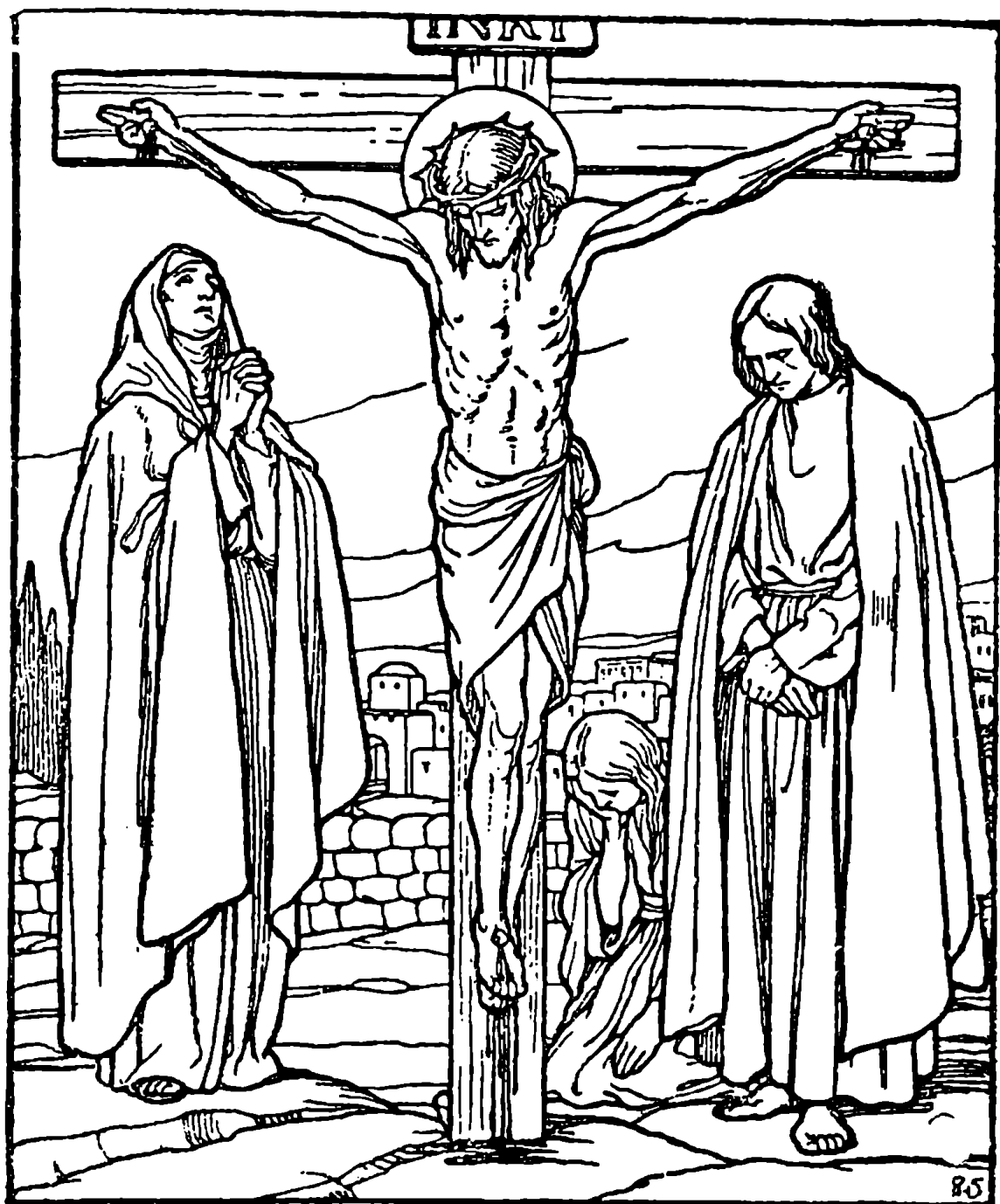
Dr. Th. Opatrný, vicarius generalis.

N. E. 12462. Pragae, die 24. IX. 1932.

ak velikým štěstím jest pro nás, že po drahé vlasti naší jest nejen tolik krásných svatyň — od velkolepých chrámů až po prosté kostelíčky s bílou vížkou, vyčnívající nad stulenou pod ní vesničkou — ale, že v nich ve všech se koná nej-světější oběť mše svaté. Tato oběť jest nejvzácnějším prostředkem, jímž Bůh nám své milosti přivlastňuje. V nesmírné lásce své ji ustanovil Pán Ježíš, a to proto, aby jednomu každému z nás poskytnuta byla možnost ve všech potřebách denního života si vyprositi mší svatou prospěšná dobra. Jak útěšnou je myšlenka: nejsme opuštěni, Pán Ježíš, který nás tolik miloval a za nás na Kalvarii se obětoval, jest nám ustavičně tak blízko. Tiše planoucí světlo věčné lampy před svatostánkem vede nás k dobrotivému Pánu Ježíši, k jeho oltáři, na němž se koná

svatá oběť mešní. Kněz, mši svatou sloužící, jest oděn v posvátná roucha, nestojí u oltáře jako obyčejný člověk, nýbrž v té chvíli jako zástupce Ježíše Krista a oltář se stává horou Kalvarskou. Poslechněme vždy nedělního a svátečního hlasu zvonů a „k oltáři Páně plni touhy spějme, k Ježíše Krista drahé oběti.“

**„Kristus Ježíš dal sebe sama ve
výkupné za všechny“**

(První list sv. apoštola Pavla
k Timoteovi, 2, 6).

OBĚŤ MŠE SVATÉ.

Co znamená konati oběť?

Konati oběť znamená, nějakou milou věc dáti Pánu Bohu, že ho takto pro-
hlašujeme a ctíme za nejvyššího naše-
ho Pána.

Oběti jsou tak staré, jako lidstvo. Již Abel, Noe, Abrahám obětovali Pánu Bohu. Ve Starém Zákoně byly oběti samým Bohem skrze Mojžíše přísně nařízeny. Oběti ty byly jen předobrazy oběti Nového Zákona, totiž oběti za-
slíbeného Vykupitele, který Bohu přinesl jediné pravou a milou oběť. Starozákonné oběti neměly totiž samy od sebe tu moc, aby působily vnitřní očištění a ospravedlnění.

Kdo podstoupil největší oběť?

Největší oběť podstoupil Pán Ježíš svou smrtí na kříži.

Adam a Eva těžce zhřešili. Hříchem svým uškodili nejen sobě, ale i všem svým potomkům. Urážka Boha byla nesmírná, mohl ji odčinit zase jenom Bůh. Ponížiti se však, za lidi trpěti a umřít nemohl Bůh jako Bůh, to mohl zase jen člověk — proto Bůh stal se

člověkem, přišel na svět Ježíš Kristus, Syn Boží, aby Adamův hřích s jeho následky napravil. Pouze jeho oběť byla Pánu Bohu nekonečně milá a měla sílu a moc zbavit všecho lidstvo hříchů a smířit s Bohem. Kristus „vznesl naše hříchy sám na svém těle na dřevo kříže“ (1. Petr 2, 24), abychom jeho smrtí hříchu odumřeli a žili spravedlností (Cyril Jerusalemský, 13. katechese). Oběť na kříži je nejvznešenějším úkolem bohopocty.

Kde se obnovuje oběť Pána Ježíše na kříži?

Oběť Pána Ježíše na kříži se obnovuje ve mši svaté.

Obětí na kříži dokonal Pán Ježíš dílo vykupitelské. Ale potřebí je každému, má-li býti spasen, aby mu ovoce kříže Kristova bylo přivlastněno. Obnovuje neboli zpřítomňuje tudíž Pán Ježíš na oltáři skrze kněze oběť, kterou na Kalvarii vykonal.

Co jest mše svatá?

Mše svatá jest ustavičná, nekrvavá svátostná oběť Nového Zákona, ve které se Pán Ježíš obětuje pod způsoby chleba a vína svému Otci nebeskému.

Pán Ježíš chtěl, aby jeho oběť na kříži se nekrvavým způsobem obno-

vala, zpřítomňovala a to svátostně. Proto ustanovil při poslední večeři oběť mše svaté. Večer před svou smrtí vzal Pán Ježíš chléb do svých rukou, proměnil jej v tělo své, lámal a podával apoštolům se slovy: „Toto jest Tělo mé, které se za vás vydává“ (Luk. 22, 19). Potom vzal do ruky kalich s vínem, proměnil víno ve svou krev, dal apoštolům a řekl: „Toto jest Krev má Nového Zákona, která se vylévá za mnohé na odpuštění hříchů.“ (Mat. 26, 28). Zároveň dal apoštolům a jich nástupcům v kněžském úřadě moc, aby také oni, proměňující chléb a víno v tělo a krev jeho, podávali je Bohu v oběť a věřícím za pokrm duševní k jejich posvěcení a posile. Řekl jim totiž: „To činite na mou památku.“

Oběť mše svaté konala se v Církvi katolické vždy už od časů apoštolských. Sv. Pavel v listě k Židům (13, 10) mluví o oltáři, na kterém se obětuje oběť nejsvětější, s něhož se podává k přijímání pravé tělo a pravá krev Pána našeho Ježíše Krista k posilnění v životě milosti. Od tohoto přijímání jsou vyloučeni ti, kteří slouží stánku, t. j. Židé.

**Poslední večeře — první oběť mše svaté:
„Toto jest Tělo mé, které se za vás
vydává.“**

(Evangelium sv. Lukáše, 22, 19).

Jaký je rozdíl mezi obětí Pána Ježíše na kříži a obětí mše svaté?

Mezi obětí Pána Ježíše na kříži a obětí mše svaté je ten rozdíl, že na kříži se obětoval Pán Ježíš způsobem krvavým, ve mši svaté se však obětuje způsobem nekrvavým.

Proč ustanovil Pán Ježíš oběť mše svaté?

Pán Ježíš ustanovil oběť mše svaté:

- 1. Aby nám svou oběť na kříži ustavičně zpřítomňoval.**
- 2. Aby nám bez ustání přivlastňoval její užitky.**

Milosti neb užitky mše svaté jsou dvojí: obecné a zvláštní. Obecné užitky mše svaté mají všichni lidé, živí i mrtví. Zvláštní užitek ze mše svaté má:

- 1. Kněz, který ji obětuje;**
- 2. za koho mše svatá se obětuje;**
- 3. kdo jest mši svaté nábožně přítomen;**

Při mši svaté dostává se nám zejména:

- 1. Prominutí lehkých hříchů a časných trestů;**
- 2. rozmnožení posvěcující milosti Boží;**
- 3. pomoci a síly v potřebách duchovních i tělesných.**

Které jsou hlavní části mše svaté?

Hlavní části mše svaté jsou:

1. Obětování — obětuje se chléb a víno, které se připravují, zasvěcují Bohu.
2. Proměňování a pozdvihování — oběť se vykonává tím, že se proměňuje chléb v tělo Ježíše Krista a víno v krev jeho. Tělo a Krev Ježíše Krista se zpřítomňují, a to pod oddělenými způsoby chleba a vína; tím jest obrazně vyjádřeno, že se prolévá Kristova Krev na kříži.
3. Svaté přijímání — obětní hostina, v níž požívá kněz Tělo a Krev Pána Ježíše Krista.

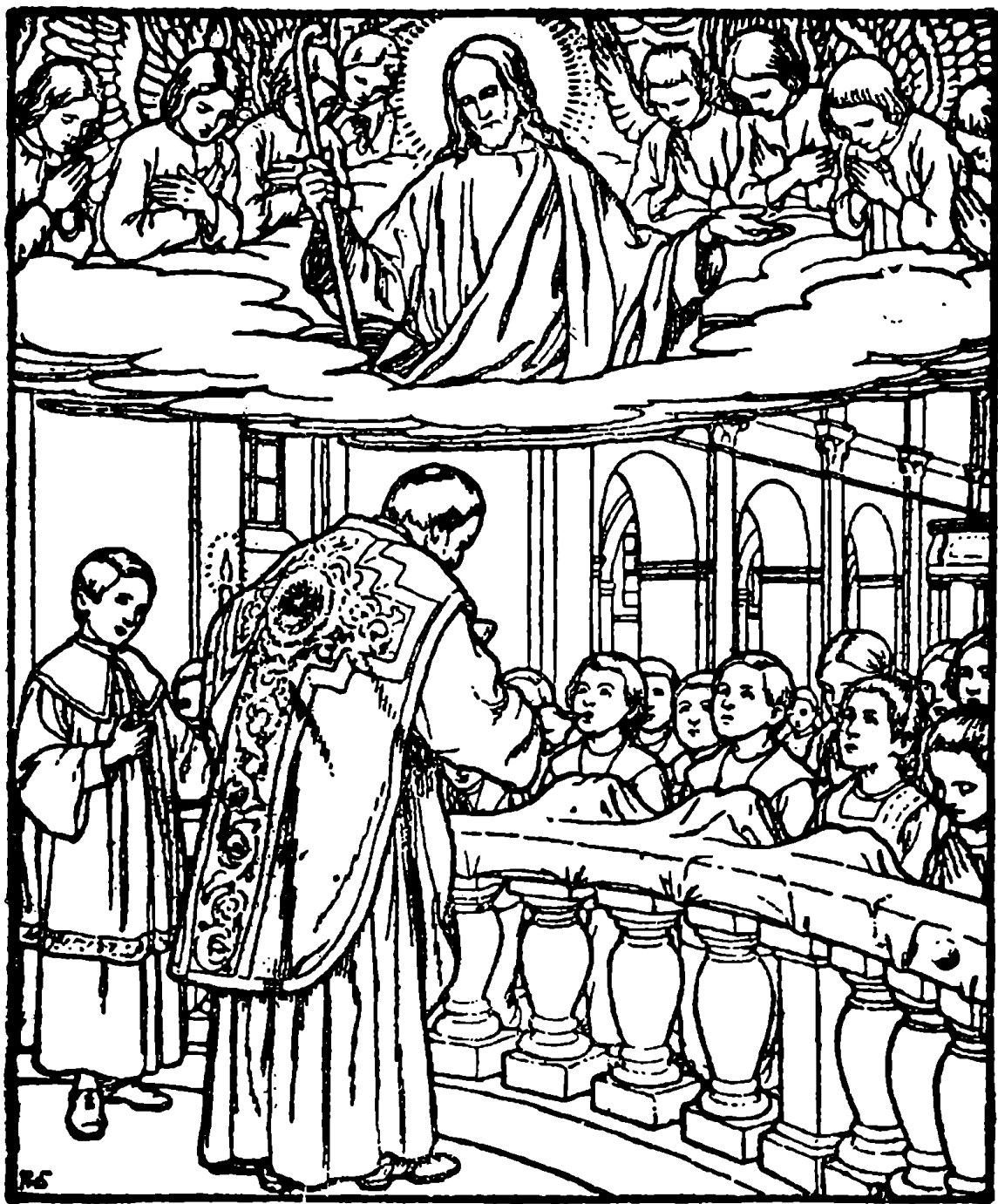
Veškeré modlitby mše svaté obsahuje misál, to jest mešní kniha.

Kdy jsme povinni býti přítomni mši svaté?

V neděle a zasvěcené svátky jsme povinni býti přítomni mši svaté, nebrání-li nám v tom žádná vážná nebo nevyhnutelná překážka.

Kdo vlastní vinou mši svatou v neděli a zasvěcený svátek zanedbává, těžce hřeší.

Abys zvláště byl účasten mši svaté, přistupuj při ní k svatému přijímání — spolu s knězem k obětní hostině. Připomeň si účinky hodného svatého přijímání, které rozmnožuje milost posvěcující, zeslabuje špatné sklo-

Obětní hostina — sv. přijímání.

Tělo Pána našeho Ježíše Krista, zachovej duši mou k životu věčnému. Amen.

ny, dává chuť a sílu k dobru, očišťuje od všedních hříchů a chrání před hříchy smrtelnými a konečně je zárukou života věčného a slavného vzkříšení našeho těla.

Z praktických důvodů podává se svaté přijímání pod jednou způsobou, pod způsobou chleba. U nejsvětější Krve je totiž důvodné nebezpečí, že by mohla býti při podávání zneuctěna.

Nepřistupuješ-li právě k svatému přijímání, hled' se ho zúčastniti alespoň způsobem duchovním, to jest vzbuzením vroucí touhy po svatém přijímání.

OLTÁŘ.

Oltář (z latinského altus = vysoký) jest obětní stůl křesťanský (proti ara, jímž se označuje obětní stůl pohanský).

Kterak vybaven jest oltář, na němž se slouží mše svatá?

Oltář, na němž se slouží mše svatá jest takto vybaven:

1. Na oltářním stole jest uprostřed kamenná deska s ostatky svatých. Oltář pokryt jest třemi lněnými, bílými ubrusy (plátny), které připomínají ona roucha, do nichž Josefem z Arimateje zabaleno bylo mrtvé tělo Krista Pána.

2. Při mši svaté na oltáři hoří svíce z čistého včelího vosku, představují Krista Pána, světlo světa.

3. Na oltáři musí být kříž s Ukřižovaným, a to tak umístěný, aby jej kněz i lid dobře viděl. Kříž připomíná, že oběť, která se na oltáři koná, je táž oběť, kterou Kristus Pán na kříži podstoupil.

4. Uprostřed oltáře a na obou jeho stranách jsou tak zvané kanonické tabulky s mešními modlitbami.

POSVÁTNĚ NÁDOBY KE MŠI SVATÉ.

Které jsou posvátné nádoby ke mši svaté?

Posvátné nádoby ke mši svaté jsou:

1. **Kalich.** Kalich jest nádoba určená pro Krev Páně. Podobá se otevřenému kalichu květinovému. Má býti ze zlata, neb aspoň číše má býti stříbrná a pozlacená.

2. **Patena.** Patena jest mělký, okrouhlý talířek ze zlata neb aspoň ze stříbra a pozlacený. Na patenu se klade při mši svaté Tělo Páně. Kalich a patenu světí biskup.

Co náleží ke kalichu a k pateně?

Ke kalichu a pateně náleží:

1. **K o r p o r á l**, čtverhranný lněný ubrousek, který se při mši svaté pod kalich prostírá a na nějž se klade Tělo Páně.

2. **B u r s a**, čtverhranná taštička, do níž se ukládá korporál.

3. **P a l a**, malá, čtverhranná tuhá pokrývka lněná, již se při mši svaté přikrývá kalich.

4. **P u r i f i k a t o ř**, lněný šáteček k čištění kalicha a pateny.

5. **V e l u m**, pokrývka, kterou se kalich na počátku a na konci mše svaté zahaluje.

Velum a bursa jsou z téže látky jako roucho mešní.

POSVÁTNÁ ROUCHA KE MŠI SVATÉ.

Která posvátná roucha obléká kněz ke mši svaté?

Ke mši svaté obléká kněz na kleriku tato posvátná roucha: humerál, albu, cingulum, manipul, štolu a kasuli.

1. **H u m e r á l** (z latinského humerus = rámě), jest lněná bílá rouška, již kněz si zahaluje krk a ramena; připomíná ono roucho, kterým zahalili vojáci tvář Kristovu, když se mu posmívali a jej políčkovali.

2. **Alba** (z lat. alba totiž vestis = bílé roucho) jest dlouhé, bílé řasnaté roucho s rukávy; připomíná roucho, ve které Herodes s posměchem dal Pána Ježíše obléci.

3. **Cingulum** (lat. = pás) jest lněný, bílý provaz, kterým se alba podkasává; znamená provaz, kterým Kristus Pán na hoře Olivetské byl svázán.

4. **Manipul**, malý sešitý pás, který kněz navléká na loket levé ruky; připomíná roušku, kterou si Pán Ježíš utřel krví zbrocenou tvář a zůstavil na ni svou podobu. V manipulu míval kněz šáteček, kterým si stíral pot.

5. **Štola** (z řeckého stolé = šat) jest dlouhý, úzký pás, který kněz dává si křížem přes prsa, uprostřed a na obou koncích jest opatřen křížem. Štola značí kříž, který vzal Pán Ježíš na svá bedra; štola jest též odznakem kněžské moci, proto kněz nekoná žádný úkon kněžský bez štoly.

6. **Mešní roucho** čili **kasule** (ornát), zdobené roucho vpředu i vzadu volně splývající; připomíná nesešíváný vrchní šat Pána Ježíše, o který metali vojáci los, když Kristus Pán byl ukřižován. Kněz bere jej jen ke mši svaté.

V sakristii :

Přede mší svatou umývá si kněz ruce, nato obléká na kleriku humerál, albu, kterou podkasává cingulem, navléká na levý loket manipul, křížem přes prsa klade štolu, na-
konec obléká kasuli a hlavu přikrývá biretem.

M Š E S V A T Ě .

PŘÍPRAVNÁ ČÁST MŠE SVATÉ.

Modlitba u stupňů oltáře.

Kněz žehná se znamením kříže a hluboce skloněn modlí se kajícně a s radostnou důvěrou žalm 42. Na to vyznává veřejně svoji hříšnost a třikráte se bije v prsa.

Sestup také ty hluboko ve vědomí své hříšnosti a rci:

Vyznávám se Bohu všemohoucímu, blahoslavené Marii vždy Panně, blaženému Michaelu Archandělu, blaženému Janu Křtiteli, svatým Apoštolům Petru a Pavlu, všem svatým a tobě, otče, že jsem zhřešil mnoho myšlením, slovem i skutkem (bij se třikrát v prsa) — má vina, má vina, má největší vina! Proto prosím blahoslavenou Marii vždy Pannu, blaženého Michaela Archanděla, blaženého Jana Křtitele, svaté Apoštoly Petra a Pavla, všechny svaté a tebe, otče, orodujte za mne u Pána Boha našeho.

Kněz vystupuje k oltáři a modlí se: „Odejmi od nás, prosíme, Pane, nepravosti naše, abychom mohli s čistým srdcem vejíti do svatyně svatých.“

Stupňové modlitby.

Obecné vyznání hříchů — Confiteor.

Vstup — Introit.

Po úvodní přípravě kněz se modlí na epištolní straně (levé podle oltářního kříže) v s t u p (introitus = vstup), modlitbu, kterou za starých dob zpívali zpěváci, zatím co kněz vstupoval k oltáři. Při prvních slovech kněz se žehná křížem.

Při mši svaté za zemřelé činí kříž nad knihou, vlastně nad zemí, v níž zemřelí odpočívají, aby naznačil, že veškerého požehnání z této mše svaté má se dostat hlavně zemřelým.

Kyrie.

Po introitu vrací se kněz doprostřed oltáře a modlí se tu K y r i e (z řec. = Pane) vzýváje Boha o smilování devaterou pokornou a prostou prosbou, aby Bůh nám nových dobrodiní udělil.

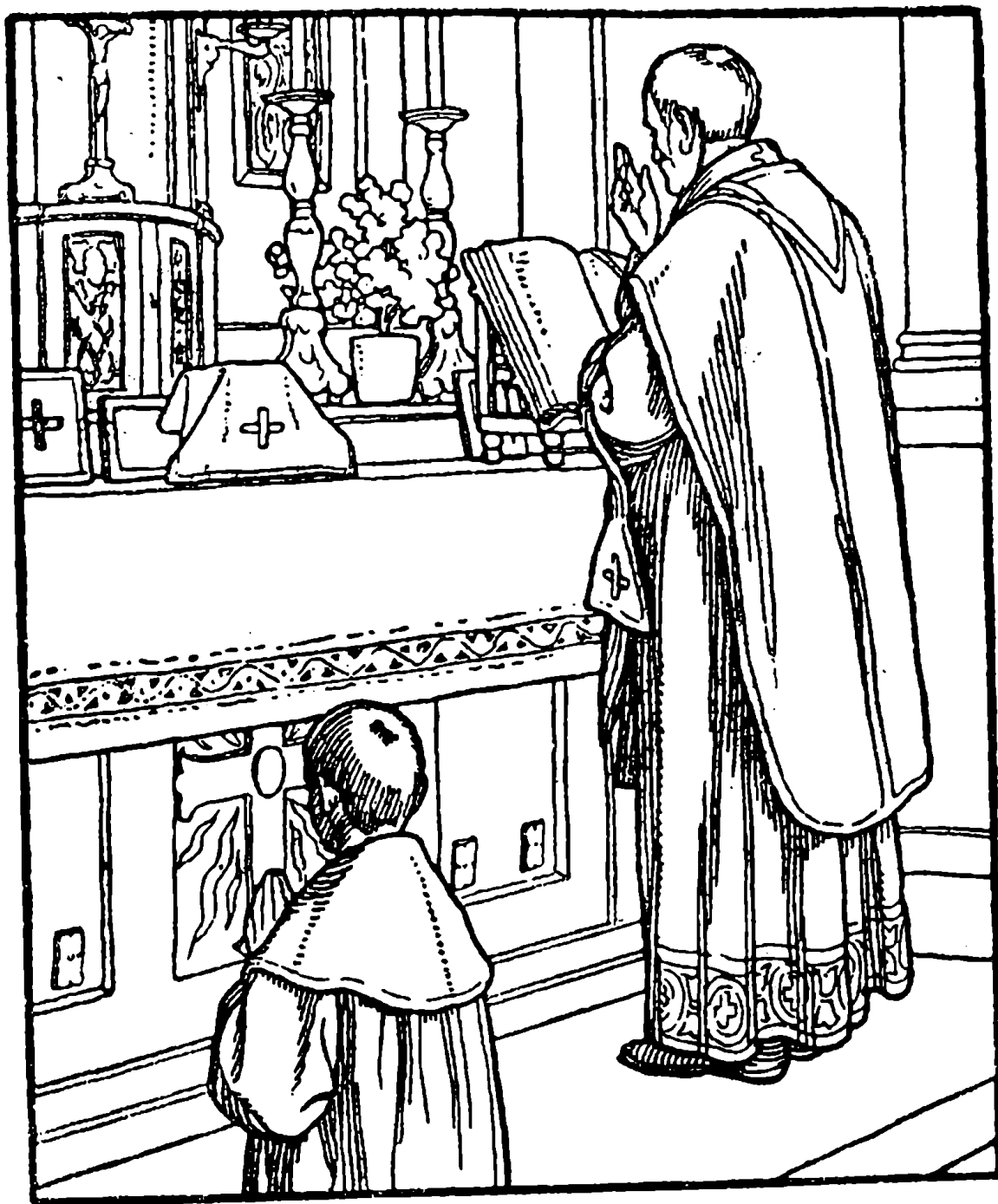
*

Pros i ty pokorně:

P a n e, s m i l u j s e n a d e m n o u.

K r i s t e, s m i l u j s e n a d e m n o u.

P a n e, s m i l u j s e n a d e m n o u.

Vstup.

Kněz se žehná křížem. (Při mši svaté zádušní činí kříž nad knihou).

Gloria.

Po „Kyrie“ stojí kněz ve středu oltáře a se sepjatýma rukama pronáší andělský chvalozpěv Gloria.

Jmenuje se andělským chvalozpěvem, poněvadž počíná slovy, která pěli andělé při Narození Páně u jeslí betlemských.

*

Opětuj s knězem vznešený zpěv:

Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle! Chválíme tě. Dobrořečíme tobě. Oslavujeme tě. Díky vzdáváme tobě pro velikou slávu tvou. Pane Bože, králi nebeský, Bože Otče všemohoucí! Pane, Synu jednorozený, Ježíši Kriste! Pane Bože, Beránku Boží, Synu Otce! Jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi. Jenž snímáš hříchy světa, přijmi prosbu naši. Jenž sedíš po pravici Otce, smiluj se nad námi. Neboť ty sám jsi Svatý. Ty sám Pán. Ty sám Nejvyšší, Ježíši Kriste, s Duchem Svatým v slávě Boha Otce. Amen.

*

Při posledních slovech andělského chvalozpěvu kněz se žehná křížem, líbá oltář, obrací se k lidu a pozdravuje jej: „Pán s vámi“, načež přísluhující odpovídají: „I s duchem tvým.“

Gloria.

Chválíme tě. Dobrořečíme tobě. Klaníme
se tobě pro velkou slavu tvou — Pane
Bože!

Hlavní mešní modlitba (kolekta).

Kněz se vrátí ke knize na epištolní straně, rozpíná ruce a modlí se jednu nebo více modliteb neboli orací (z lat. oratio) jak žádá řád bohoslužebný.

*

V této modlitbě shrnují se v jedno prosby všeho lidu, jež kněz jako prostředník mezi Bohem a lidem přednáší Pánu. Odtud též starobylý název této modlitby kolekta (z lat. colligere = shromažďuji, v jedno shrnuji).

*

Modleme se:

Všemohoucí, věčný Bože, račiž církevní modlitbu, kterou tobě nyní s knězem přednášíme, milostivě vyslyšeti. Skrze Pána našeho Ježíše Krista, Syna tvého, jenž s tebou i s Duchem Svátým žije a kraluje po všecky věky věkův. Amen.

*

Vzpomeň tu vroucně svých vlastních potřeb, které ti obzvláště leží na srdci.

Mešní modlitba,

kterou se modlí kněz s rukama mírně
rozpjatýma a zdviženýma před sebou,

Epištola.

Hned po kolektě čte kněz úryvek z Písma svatého.

Toto biblické čtení se jmenuje epištola (z lat. epistola = list) od toho, že se většinou čte část z některého listu apoštolského. Někdy se však čte výňatek ze Starého Zákona nebo ze Skutků apoštolských. Skrze toto čtení epištoly Bůh mluví k nám ústy apoštolů a proroků a poučuje o pravdách potřebných pro život věčný.

Od dob apoštolských předčítáno a vykládáno v mešní bohoslužbě Písmo svaté. Čtení biblická, provázená výklady, sloužila praktické potřebě věřících.

Epištola bývá pro každou mši svatou zvláštní.

Po skončení epištoly vděčně odpověz: Bohu díky za poučení Boží.

Potom následuje Graduále (z lat. gradus = stupeň), t. j. modlitba skládající se z krátkých úryvků z Písma svatého, jimiž buď Bohu chválu vzdáváme a za dobrodiní děkujeme nebo přednášíme prosby. Jmenuje se graduále, zpěvem stupňovým podle stupňů u oltáře, na něž v dřívějších dobách předzpěvovatel vystoupil a zpěv začínal.

Epištola.

Kristus zvěstuje nám slova života věčného,
slova Písma svatého skrze proroky
a apoštoly.

Evangelium.

Přípravná část mše svaté má ještě druhé čtení biblické, úryvek z některého ze čtyř evangelií. Evangelia (z řec. evangelion = radostná, dobrá zvěst, poselství) obsahující radostnou zvěst o příchodu toužebně očekávaného Vykupitele, totiž o jeho narození, působení, učení, smrti a oslavení.

Po graduále kněz přechází doprostřed a skloněn modlí se přípravnou modlitbu k evangeliu.

Misál přenesen na stranu evangelní (pravou podle kříže oltářního).

Kněz přechází na stranu evangelní. Všichni povstávají na znamení úcty k Pánu Ježíši a znamenají se křížem. Po přečtení evangelia, kněz políbí knihu, říká potichu: „Skrze toto svaté čtení zhlad' Bůh naše provinění.“

Při čtení evangelia p o v s t a ň na znamení úcty k slovu Božímu a požehnej se malým křížem na čele, na ústech a na prsou dávaje tak na jevo, že jsi ochoten vyznávat evangelium v myšlenkách, slovech i skutcích.

Po dokončení evangelia vděčně odpověz: „Chvála tobě, Kriste!“

Evangelium.

Kristus zvěstuje nám sám vlastními slovy
radostnou zvěst o svém díle vykupitelském.

Vyznání víry — Credo.

O všech nedělích a čelnějších svátcích, se říká slavné Vyznání víry. Je to soubor základních věroučných pravd, usnesených na prvním všeobecném sněmu v Niceji (r. 325) a doplněných na druhém všeobecném sněmu v Cařihradě (r. 381 — snesení víry či symbolum nicejskocařihradské).

Uprostřed oltáře, před křížem hlasitě se modlí kněz toto posvátné Vyznání víry:

Věřím v jednoho Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebe i země, všech bytostí viditelných i neviditelných. I v jednoho Pána Ježíše Krista, Syna Božího jednorozeného, zrozeného z Otce před všemi věky. Boha z Boha, Světlo ze Světla, Boha pravého z Boha pravého. Zplozeného, nestvořeného, téže podstaty s Otcem; skrze něhož všechno učiněno jest. Jenž pro nás lidi a pro naši spásu sestoupil s nebes (kněz při následujících slovech pokleká). A vtělil se Duchem Svatým, z Marie Panny; a člověkem se stal. Ukřižován také za nás pod Pontským Pilátem trpěl, a pohřben byl. A vstal z mrtvých třetího dne podle Písem. A vstoupil na nebesa;

Credo - Vyznání víry.

Věřím v jednoho Boha . . .

sedí na pravici Otce. A opět přijde se slávou soudit živé i mrtvé, jehož království nebude konce. I v Ducha Svatého, Pána a Oživovatele, jenž z Otce a Syna vychází, jenž s Otcem a Synem je zároveň uctíván a oslavován, jenž mluvil skrze Proroky. A v jednu, svatou, katolickou a apoštolskou Církev. Vyznávám jeden křest na odpuštění hříchů. A očekávám vzkříšení mrtvých. A život budoucího věku. Amen.

*

Vzbud' úkon živé víry a vroucí touhy přijmouti pravdy Boží z úst Církve svaté.

*

Zde se končí přípravná část. Při ní směli býti přítomni v prvých dobách křesťanských ti, kteří se hlásili z pohanů nebo Židů do Církve, ale ještě nebyli pokřtěni, nýbrž učili se článkům víry a sluli katechumeny. Proto přípravná část nazývá se také mší katechumenů.

Po ní byli propuštěni slovy: „Ite missa est“ — „Odejděte, jest propuštění!“ Začíná podstatná část — vlastní oběť, které se směli zúčastniti pouze věřící, odtud se tato část jmenuje mší svatou věřících,

kteří po skončení mše svaté byli rovněž propouštěni slovy: „Ite missa est“ — „Odejděte, jest propuštění!“

Od slova *missa* pojmenována celá oběť — *mše*.

*

Účelem dosavadních obřadů mše svaté bylo očistiti srdce kněze i lidu a vzbuditi v nich živou víru, aby s pravou pobožností byli přítomni nej-
světější oběti.

HLAVNÍ ČÁSTI MŠE SVATÉ.

I. OBĚTOVÁNÍ.

Zpěv k obětování (offertorium).

Obětní modlitby začíná kněz tím, že se obrací k věřícím a pozdravuje je slovy: Pán s vámi! A lid odpovídá: I s duchem tvým! Po výzvě „Modleme se!“ čte kněz verš zvaný offertorium (z lat. offerre = podávati dar, obětovati). V dřívějších dobách, když byl zpíván zpěv k obětování, kladli věřící různé dary před oltář, hlavně chléb a víno. Pokud jich nebylo použito k bohoslužbě, věnovali je k podpoře duchovenstva a chudých. Po 11. století místo darů přinášeli věřící peněžní obětiny. Za dnů našich věřící dávají soukromně knězi peněžitý dar, aby na jejich úmysl obětoval mši svatou. Někde dodnes ještě věřící chodí kolem oltáře, kladouce dárky na oltář, čemuž se říká ofěra.

Po offertoriu začíná řada obětních obřadů a modliteb za účelem přípravy chleba a vína k nejsvětější oběti.

Obětováním chleba a vína vyjímá je kněz z obecného užívání a zasvěcuje Bohu. Po příkladu Ježíše Krista, který při poslední večeři před proměněním chléb a víno žehnal a díky činil, i kněz obětní dary, chléb a víno Bohu zasvěcuje, aby je v pravou oběť proměnil.

*

Obětování hostie.

Kněz, odkryv kalich, bere do rukou patenu s hostií, pozvedá ji mírně před sebe a modlí se jménem Církve svaté k Bohu Otci:

Přijmi, svatý Otče, všemohoucí, věčný Bože, tuto neposkvrněnou oběť, kterou já, nehodný sluha tvůj, přináším tobě, Bohu svému živému a pravému, za nespočetné hříchy, urážky a nedbalosti své a za všechny přítomné, jakož i za všechny věrné křesťany, živé i zesnulé, aby mně i jim prospěla k spáse pro život věčný. Amen.

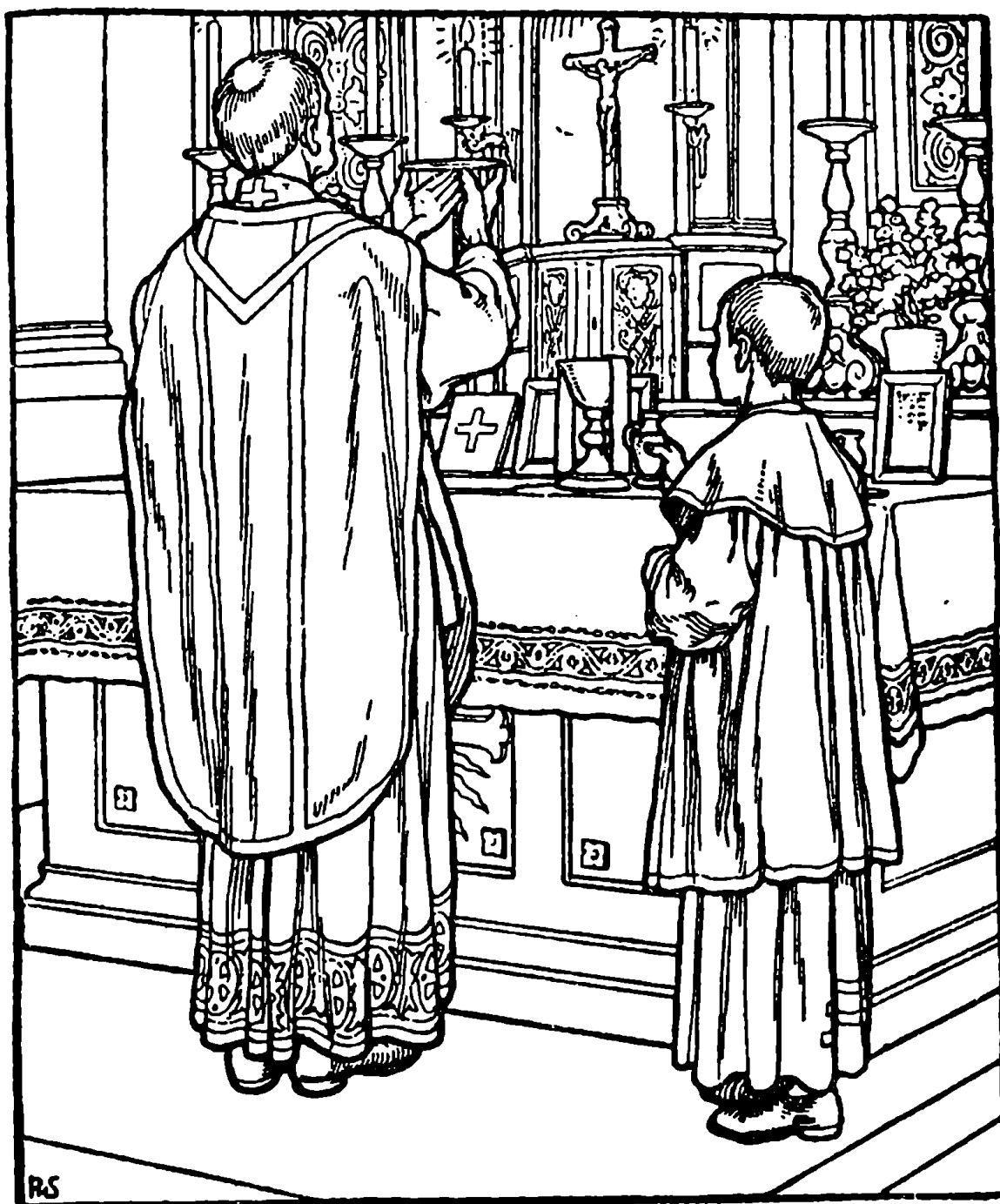

Chléb, který se bere ke mši svaté, nazývá se *hostie* (z lat. *hostia* = oběť). Je z bílé mouky pšeničné a nekvašený, poněvadž takový byl nepochybně při poslední večeři.

Připoj se k tomuto obětování: Přijmiž Bože Otče, obětní dar tento, který ti pro tuto svatou oběť podáváme, jelikož bude neposkvrněným tělem Syna Tvého, Pána našeho.

Obětování hostie.

Přijmi, svatý Otče, tuto neposkvrněnou oběť
za všechny věrné křesťany, aby mně i jim
prospěla k spáse pro život věčný.

Obětování kalicha.

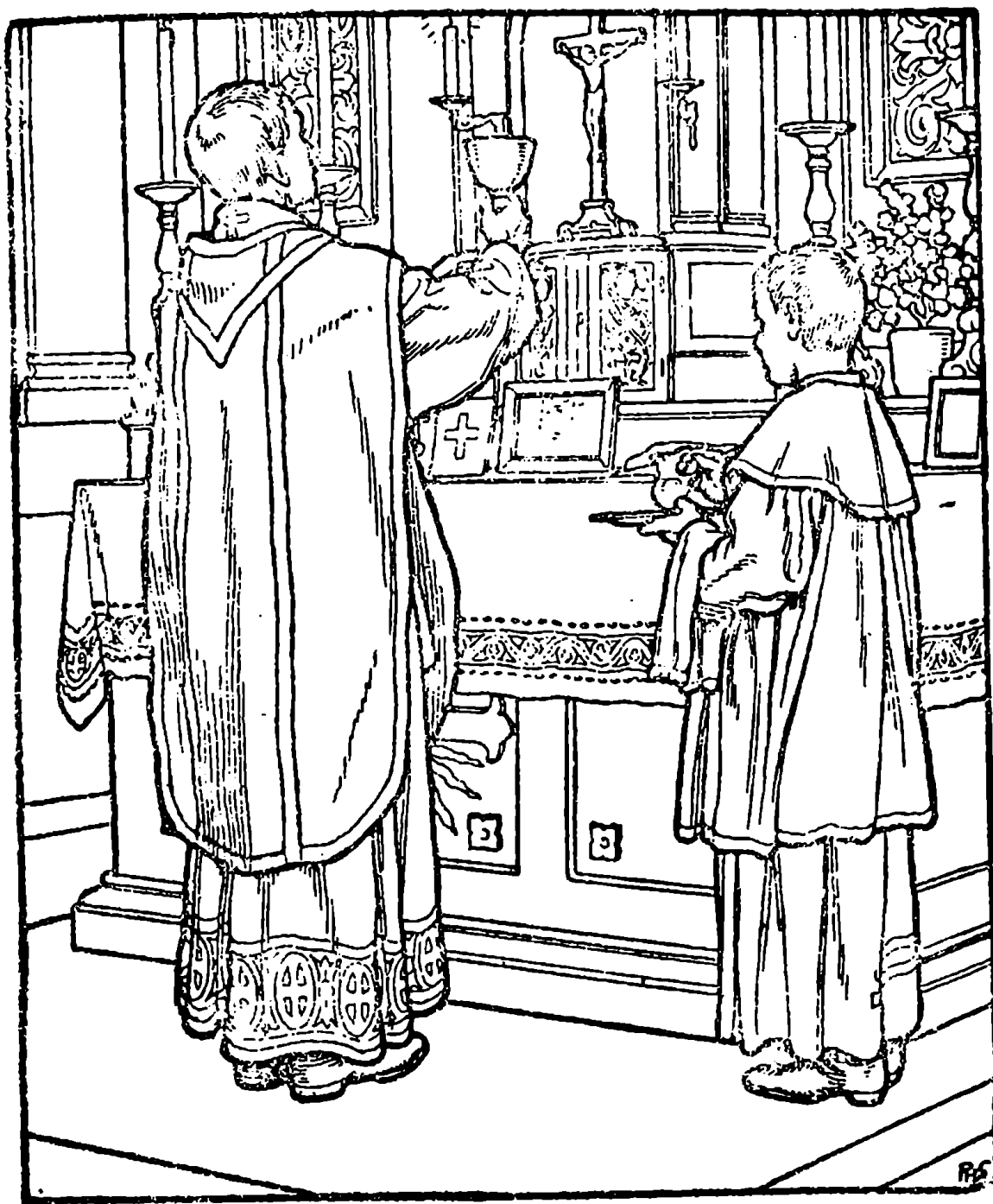
Kněz nalévá víno do kalicha, žehná vodu znamením kříže a přileje z ní několik kapek do vína, jak to učinil Pán Ježíš při poslední večeři. Smíšení vína s vodou připomíná nám též krev a vodu, která vytryskla z probodeného boku Páně.

Drže oběma rukama pozdvižený kalich a maje oči upřeny ke kříži, modlí se: Obětujeme ti, Bože, kalich spasení, vzývajíce tvou milostivost, aby před tváří božské velebnosti tvé za spásu naši a celého světa s vůní líbeznu se vznesl. Amen.

Pros s knězem vyprošujícím proměnění darů obětních a udělení užitků mše svaté od Ducha Svatého:

Přijď, Posvětiteli, všemohoucí, věčný Bože, a požehnej tuto oběť, připravenou tvému svatému jménu.

Obětování kalicha.

Obětujeme ti, Bože, kalich spasení
za spásu naši.

Umývání rukou.

Kněz odchází na epištolní stranu a umývá si ruce na znamení, že chce s čistou, neposkvrněnou myslí Bohu oběť přinést. V nich spočine neposkvrněné Tělo Kristovo.

Jen s čistým srdcem možno přistoupiti k oltáři.

*

Pros i ty: Obmyj mne, Bože, ode všech nepravostí mých a očisť srdce mé, abych hodně mohl státi před oltářem tvým.

*

Po umývání rukou se ubírá kněz do prostřed oltáře, kde prosí v tiché modlitbě, aby svatá Trojice milostivě přijala oběť na oltáři připravenou:

Přijmi, svatá Trojice, tuto oběť, kterou ti přinášíme na památku umučení, vzkříšení a nanebevstoupení Ježíše Krista, Pána našeho a ke cti blahoslažené Marie vždy Panny, svatého Jana Křtitele, svatých apoštolů Petra a Pavla a těchto, jakož i všech svatých, aby jim byla ke cti, nám pak ke spáse, a ti aby za nás ráčili v nebi orodovati, jejichž památku konáme na zemi. Skrze téhož Krista Pána našeho. Amen.

Umývání rukou.

Umyji mezi nevinnými ruce své . . .

Modlete se bratří!

Kněz líbá oltář, obrací se k věřícím a rozpínaje ruce praví:

„Modlete se, bratří,“ — sepjav pak ruce, obrací se k oltáři a pokračuje tichým hlasem: „a by moje i vaše oběť příjemnou se stala u Boha Otce všemohoucího.“

*

Odpověz na tuto tklivou prosbu knězi slovy: Přijmiž Pán oběť z rukou tvých k chvále a slávě jména svého jakož i k užitku našemu a veškeré Církve své svaté.

*

Jako Pán Ježíš před počátkem svého utrpení vykupitelského opodál od apoštolů v tichu samoty v zahradě Getsemanské se modlil, tak i kněz v tiché modlitbě shrnuje obětní prosby.

Modlete se, bratří,
aby má i vaše oběť příjemnou se stala
u Boha Otce všemohoucího.

II. PROMĚŇOVÁNÍ.

Preface.

Slavným úvodem či předmluvou k proměňování jest překrásný chvalozpěv, kterým vzdává Církev Bohu vroucí hold díků a chvály. Konec obětní modlitby jest začátkem chvalozpěvu:

Po všecky věky věkův. Amen.

Pán s vámi! I s duchem tvým.

Nato zvedá kněz ruce položené na oltáři a pokračuje:

Vzhůru srdce! Máme (je pozdvižena)
k Hospodinu.

Díky vzdávejme Pánu Bohu svému!

Hodno a spravedlivo jest.

Vpravdě hodno a spravedlivo jest, slušno a spasitelné, abychom tobě vždy a všude díky vzdávali. Hospodine svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože. Jenž s jednorozeným Synem svým a Duchem Svatým jeden jsi Bůh, jeden jsi Pán; ne v jedinnosti jedné osoby, nýbrž v Trojici jedné podstaty. Neboť co o tvé slávě podle zjevení tvého věříme, to o Synu tvém, to o Duchu Svatém bez rozdílu rozlišování smýšlíme. Takže vyznávající pravé a věčné Božství, kláníme se i zvláštnosti v osobách i jednotě v bytnosti i rovnosti ve velebnosti. Kterouž chválí Andělé i Archandělé, Cherubové i Serafové, kteří nepřestávají volati každodenně, jednohlasně říkajíce: Svatý . . .

(Preface dle doby a svátků jest proměnlivá.)

Preface.

Vpravdě hodno a spravedlivo jest, slušno
a spasitelno, abychom ti vždy a všude
díky vzdávali — všemohoucí, věčný Bože!

Svatý ...

Kněz zakončuje chvalozpěv díků, pozdravuje a vítá Božského Spasitele trojím voláním:

Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů, plna jsou nebesa i země slávy tvé. Hosanna na výsostech! Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně. Hosanna na výsostech!

Střed mše svaté — kánon.

Po prefaci počíná mešní kánon (z řec. kánon = pravidlo), to jest nepřeměnné pravidlo modliteb a obřadů, provázejících božský obětní úkon na oltáři. Kánon modlí se kněz tichým hlasem.

První modlitbou prosí kněz o milostivé přijetí a požehnání obětních darů, dále za obecné potřeby Církve svaté, za papeže, biskupa (diecése, v níž se mše svatá slouží).

*

Tebe prosíme, nebeský Otče, abys skrze tuto svatou oběť požehnal ráčil Církvi své svaté, svatému Otci našemu Piu XII., arcibiskupu našemu Josefovi a všem pravověrným křesťanům.

Sanctus.

Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů . . .

Vzpomínka na živé.

V druhé části této modlitby mešního kánonu kněz vzpomíná těch, jimž zvláště chce vyprositi užitky mše svaté a za něž slouží mši svatou.

✱

Vzpomeň i ty na všechny, za které jsi povinen se modliti, nebo za které se modliti zvláště jsi byl sobě umínil...

✱

Třetí část této modlitby obsahuje prosbu k svatým, aby v duchu sestoupili mezi nás a utvořili božskému Veleknězi důstojnou družinu.

Poté následují další dvě modlitby obětní, které předcházejí těsně před nejvznešenějším úkonem proměnění.

✱

Zabývej se v duchu nastávajícím nejsvětějším úkonem obětním.

Dary obětní promění se v Tělo a Krev Ježíše Krista jako se stalo při poslední večeři.

Vzpomínka živých.

Pomni, Pane, služebníků a služebnic svých
N.Ěa N,, za které ti obětujeme tuto nej-
. světější oběť.

Proměnění a pozdvihování Těla Páně.

Kněz vyslovuje ve jménu samého Krista nejsvětější slova proměnění, hluboce skloněn nad obětním chlebem, který drží v rukou svých:

„Toto jest Tělo mé.“

Skrze tato slova božská všemohoucnost proměňuje v tom okamžiku chléb v Tělo Kristovo.

Kněz pokleká před nejsvětějším Tělem Páně, hned nato povstane a pozdvihuje svatou Hostii.

*

Poklekni na kolena, pohleď na svatou Hostii, klaň se Bohu a Pánu, svému Vykupiteli a Soudci, a bij se v prsa svá s pokornou kajícíností:

Pán můj a Bůh můj.

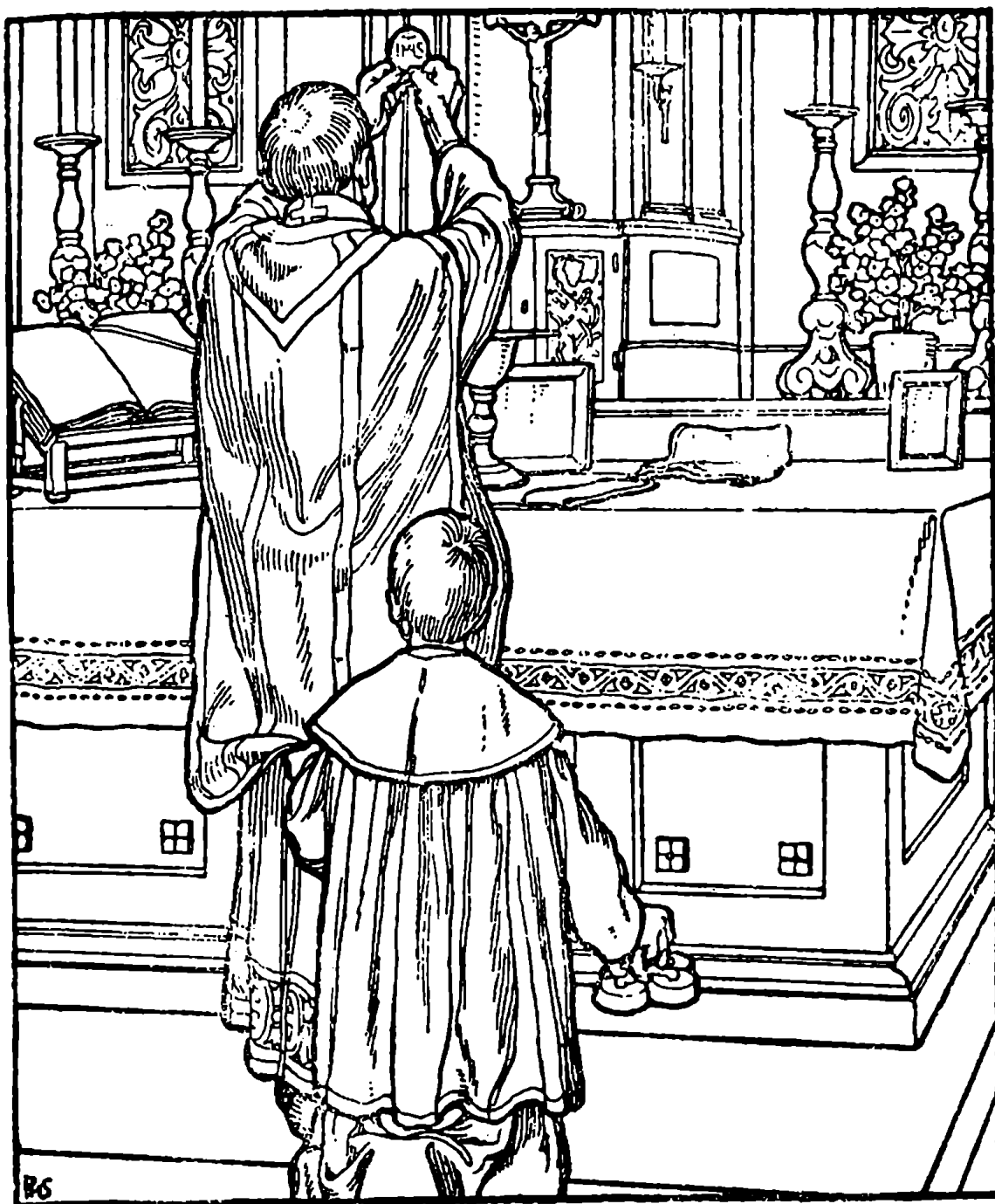
Pozdraveno budiž svaté Tělo Ježíše Krista, které za mne bylo na kříži obětováno. V nejhlubší pokoře klaním se Tobě.

Ježíši, tobě žiji!

Ježíši, tobě umírám!

Ježíši, tvůj jsem v životě i při smrti!

Amen.

Proměnění a pozdvihování Těla Páně.

Pán můj a Bůh můj!

Pozdraveno budiž svaté Tělo Ježíše Krista,
které za mne bylo na kříži obětováno.

Proměnění a pozdvihování Krve Páně.

Kněz zpřítomňuje a obnovuje druhý památný výjev při poslední večeři a pronáší uctivě skloněn nad kalichem slova proměnění:

„Toto jest Kalich Krve mé, nové a věčné úmluvy — tajemství víry — která za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů.“

*

Poté pokleká před nejsvětější Krví Páně, povstane a pozdvihuje kalich.

*

Modli se zbožně při pozdvihování Krve Páně. Pohled' na kalich a rci:

Pán můj a Bůh můj!

Pozdravena budiž, svatá Krví Ježíše Krista, která za mne vylita byla! V nejhlubší pokoře klaním se Tobě.

Ježíši, smiluj se nade mnou!

Ježíši, slituj se nade mnou!

Ježíši, odpusť mi hříchy mé!

Amen.

Proměnění a pozdvihování Krve Páně.

Pozdravena budiž, svatá Krví Ježíše Krista,
která za mne na kříži vylita byla.

Po proměnění.

Obětní úkon dokonán. Kněz modlí se k Bohu:

1. Aby naši oběť milostivě přijal.

2. Na ni milostnou a jasnou tváří shlédl jako na oběť Abelovu, Abrahmovu a Melchisedechovu.

3. Nato na znamení úcty a pokory sklání se hluboce, klade sepjaté ruce na oltář a pokorně za nás prosí, aby oběť naši donesl anděl Páně s oltáře pozemského na oltář nebeský, abychom, kdožkoliv z tohoto podílu oltáře svatosvaté Tělo požívati budeme, všelikým požehnáním a milostí nebeskou naplnění byli.

*

Modli se: O, dej nám, nebeský Otče, pokorně Tebe žádáme, okusiti i hostiny s touto obětí spojené, přiníž pokrmem duší našich jest sám Ježíš Kristus, Bůh i člověk.

Pokorně prosíme Tebe, všemohoucí Bože:
poruč aby tato oběť donesena byla skrze
ruce anděla Tvého na vznešený oltář Tvůj.

Vzpomínka na zemřelé.

Mše svatá jest obětí smíru, proto církev svatá vzpomíná ve svých modlitbách při mši svaté i na zesnulé a prosí, aby Bůh dopřál duším v očistci „místa občerstvení, světla a pokoje.“

Již v dobách apoštolských vzpomínáno zesnulých při mši svaté nebo za ně mše svatá bývala obětována. Zesnulí nemohou už činně zúčastniti se mše svaté, mohou jen dosáhnouti užitků mše svaté, které jim přimluvami přivlastňujeme.

Vzpomeň i ty při mši svaté drahých zesnulých, kteří v Pánu zemřeli.

Modli se: Odpočinutí věčné dejž jim Pane a světlo věčné ať jim svítí. Ať odpočívají v pokoji. Amen.

Pak prosí kněz, aby Bůh i nám hříšným dal milost k pravému pokání potřebnou a přijal do blažené společnosti se všemi svatými v nebesích. K tomu dokládá, že vše to očekává pro zásluhy Ježíše Krista, skrze něhož se nám všeho od Boha dostává.

Obětní modlitby končí podáním té oběti ještě jako oběti chvály, což se naznačuje malým pozdvižením darů.

Vzpomínka na zemřelé.

Pomni také, Pane, služebníků svých N. a N.,
kteří nás předešli se znamením víry a odpo-
čívají spánkem pokoje.

III. SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ.

Příprava.

Příprava na obětní hostinu — svaté přijímání, počíná nejvznešenější modlitbou křesťanskou — „Otče náš.“ Kněz se modlí Otče náš maje ruce rozpjaty a oči obráceny na svatou Hostii. Shrnuje tak všechny modlitby, které posud konal slovy samého Ježíše Krista. Šest prvních proseb modlí se kněz, sedmou poslední, připojují věřící.

Modleme se :

Spasitelnými příkazy napomenuti a božským návodem poučení odvažujeme se volati:

Otče náš, jenž jsi na nebesích. Posvět se jméno tvé. Přijď království tvé. Buď vůle tvá jako v nebi tak i na zemi. Chléb náš vezdejší dej nám dnes. A odpusť nám naše viny. Jakož i my odpouštíme našim vinníkům. A neuvoď nás v pokušení. Ale zbav nás od zlého. Amen.

Modlitba Páně je nejdokonalejší modlitbou, modli se ji zvolna a pozorně. Bůh Otec jistě vyslyší slova vlastního Syna.

K modlitbě Páně připojuje kněz modlitbu prosby, aby Bůh zbavil nás všeho minulého, přítomného i budoucího zla a udělil nám pokoj.

Pater noster — Otče náš . . . !

Lámání svaté Hostie.

Pán Ježíš při poslední večeři lámal chléb. Tohoto příkladu následuje Církev. I kněz při mši svaté láme svatou Hostii, a to ve tři části. Toto lámání znamená násilnou smrt Pána Ježíše. Malý zlomek od levé polovice hostie pouští kněz do kalichu s Krví Páně, což připomíná opět spojení Těla a Krve Kristovy při slavném zmrtvýchvstání.

Vzývání Beránka Božího.

Bližší příprava k svatému přijímání počíná trojím vzáváním obětního Beránka. Kněz pokleknutím vzdává úctu svaté Hostii, povstává, mírně skloní hlavu a pohlížeje na svatou Hostii bije se třikrát v prsa, při čemž se modlí:

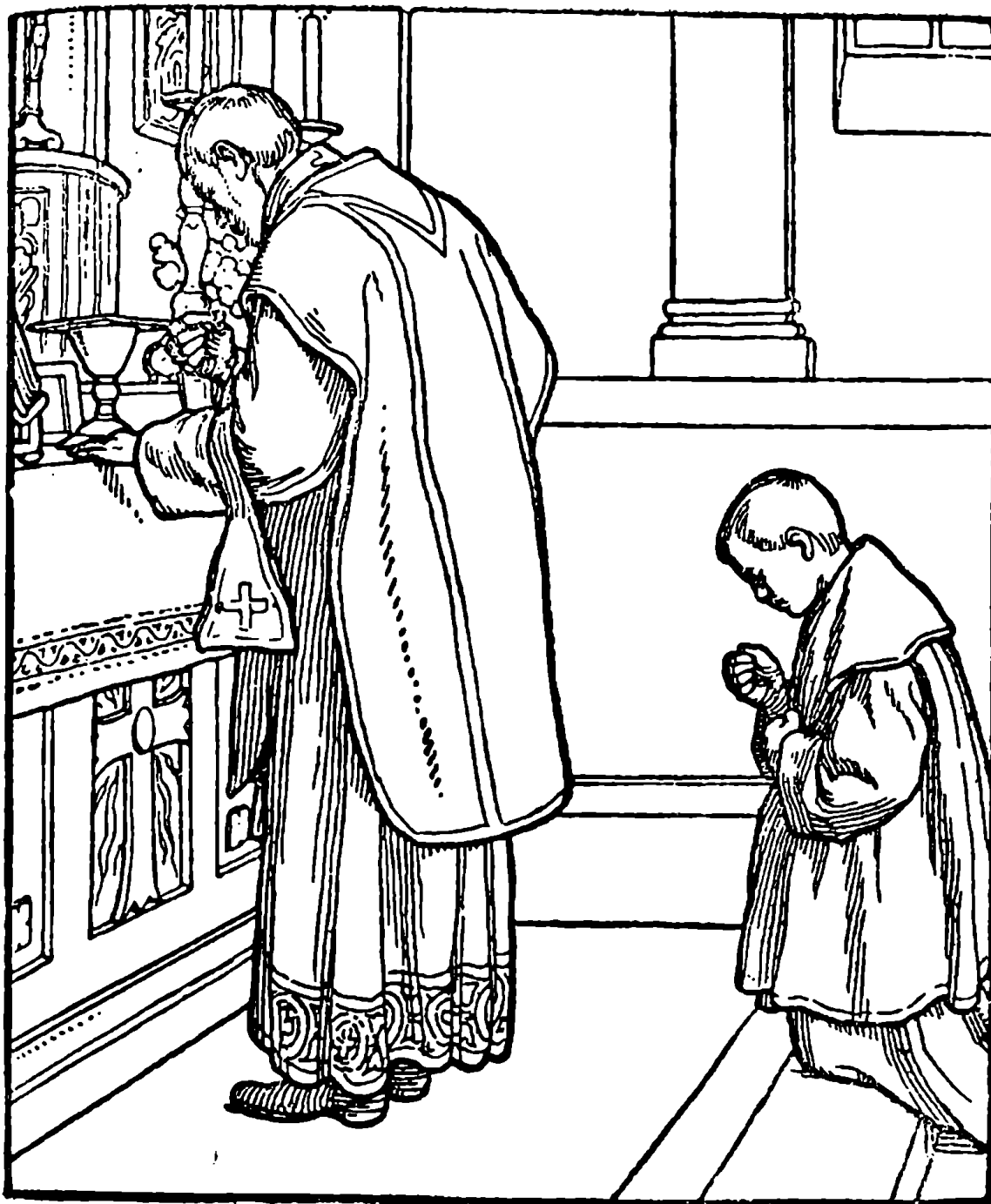
Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi.

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa, udělnám pokoje.

(Při mši svaté za zemřelé místo „smiluj se nad námi“ se říká „dej jim lehké odpočinutí“).

Vzývání Beránka Božího :

Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa,
smiluj se nadě mnou a odpusť i mně
hříchy mé.

Příprava na sv. přijímání.

Kněz, připraviv se v několika modlitbách předchozích, pokleká na koleno a povstáváje praví:

„Chléb nebeský přijmu a jméno Páně vzývati budu.“

Beře svatou Hostii do rukou a drže ji v levé ruce nad patenou, sklání se uctivě a bije se v prsa, třikrát říká:

Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem, a uzdravena bude duše má.

Jsou to poněkud jen změněná slova setníka v Kafarnaum, která se vyznačují hlubokou, vírou a důvěrou (místo „uzdraven bude služebník můj“ — „uzdravena bude duše má“). Není zajisté vhodnějších slov, jimiž by kněz, jenž drží v rukou Tělo Páně, aby je přijal, vyjádřil svoji pokoru.

Při těchto slovech dává ministrant třikráte zvonkem znamení, aby věřící poklekli a spolu s knězem vzbudili vroucí pokoru a důvěru.

Pan, nejsem hoden . . .

SVATÉ PŘIJÍMÁNÍ.

Kněz položí obě polovice svaté Hostie na sebe, bere je do pravé ruky a žehnaje se jimi, modlí se:

Tělo Pána našeho Ježíše Krista, zachovej duši mou k životu věčnému. Amen.

Poté mírně sehnut přijímá svatou Hostii a po ní nejsvětější Krev Páně se slovy:

Krev Pána našeho Ježíše Krista, zachovej duši mou k životu věčnému. Amen.

*

Modli se, když kněz přijím:

Můj Ježíši! Po Tobě touží duše má, ó přijď ke mně občerstvi a posilni mne a zstaň se mnou na věky.

Kde jest oběť, jest i oběť hostina. Proto po přijímání kněze jest záhodno, abys i ty přistoupil ke stolu Páně.

*

Obřady obětní hostiny končí kněz čištěním a umýváním kalicha i rukou svých.

Svaté přijímání.

**Tělo Pána našeho Ježíše Krista zachovej
duši mou k životu věčnému.**

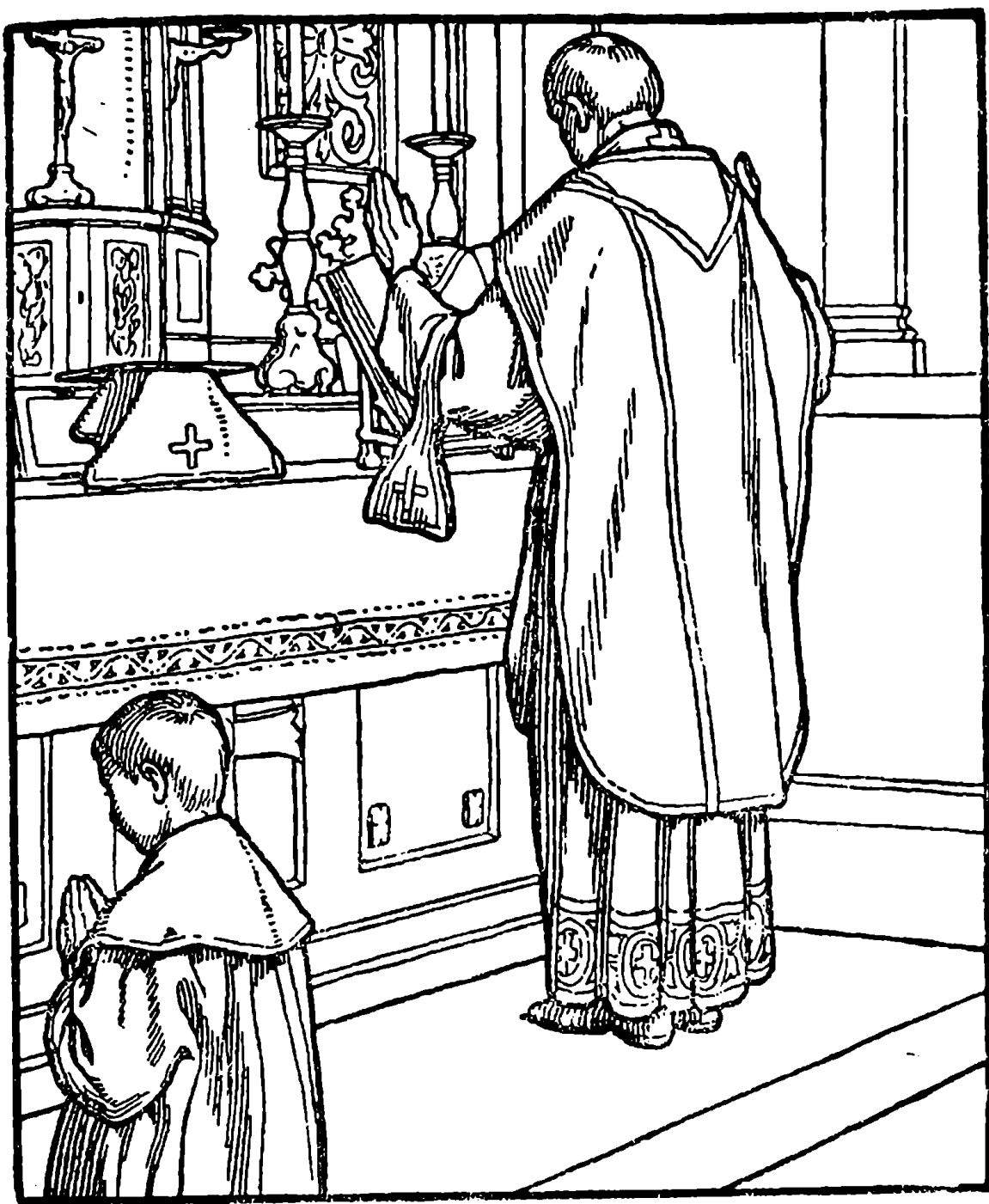
Modlitba po sv. přijímání.

Kněz po upravení kalicha vrátí se k misálu na epištolní straně a modlí se tam závěrečnou část obřadu mešního, a to předslov k modlitbě po svatém přijímání. Nato se odeběře doprostřed, políbí oltář a obrácen k lidu, pozdravuje jej „Pán s vámi“ a lid odpovídá: „I s duchem tvým.“ Vrací se na stranu epištolní a vyzývá věřící k modlitbě slovy: „Modleme se!“, modlí se hlasitě poslední modlitbu mešní.

*

Děkuj i ty s knězem za všechna přijatá dobrodíní a pokornou modlitbou pros za vše, co prospívá tvému věčnému i pozemskému blahu, aby ti to přineslo hojně požehnání.

*

Modlitba po sv. přijímání.

Mešní požehnání.

Kněz po poslední modlitbě po sv. přijímání odchází doprostřed oltáře, naposled zdraví lid, oznamuje mu konec mše svaté: „Jděte, jest propuštění,“ načež věřící vděčně odpovídají: „Bohu díky!“ (Při mši bez Gloria říká: „Dobrořečme Hospodinu“ a při zádušní mši svaté: „Odpočiňtež v pokoji. Amen“).

Nato kněz skloněn před oltářem po krátké závěrečné modlitbě jej políbí, obrátí se k lidu a uděluje požehnání:

„Požehnej vás všemohoucí Bůh, Otce i Syn i Duch Svatý.“

Odpověď zní: „Amen“.

(Při mši svaté zádušní se nežehná).

*

Přijmi pokorně a s opravdovou zbožností požehnání kněžské a svěř Pánu Bohu svou nouzi a bídu, jak duševní tak tělesnou, a Bůh zajisté tě vyslyší. Proto odpověz na požehnání: „Amen. — Staň se!“

*

Závěrečné mešní požehnání.

„Požehnej vás všemohoucí Bůh, Otec,
Syn † i Duch Svatý.“

Poslední evangelium.

Po požehnání odchází kněz na evangeln stranu učiní kříž palcem na oltáři a sebe žehná malým křížem na čele a na prsou a říká zapaměti „Počátek svatého evangelia podle Jana“:†

„Na počátku bylo Slovo (= druhá božská osoba, Ježíš Kristus), a Slovo bylo u Boha a Bohem bylo Slovo... A Slovo tělem učiněno jest (zde se pokleká) a přebývalo mezi námi a viděli jsme jeho slávu, slávu jako jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.“

Vroucí odpověď na slova evangelia, v němž úchvatným způsobem vyjádřeno vtělení Syna Božího „Bohu díky!“ uzavírá mši svatou.

Povstaň, požehnej se křížem na čele, na ústech a na prsou a obnov předsevzetí, že slovem i skutkem, celým svým životem se ukážeš vždy jako věrný bojovník Ježíše Krista.

Modlitby po mši svaté.

Po posledním evangeliu sestoupí kněz, poklekne na dolním stupni oltářním a modlí se třikrát Zdrávas Maria, pak Zdrávas Královno a dvě modlitby za blaho a ochranu Církve svaté, jak je nařídil papež Lev XIII., a to:

Bože, útočiště naše a sílo, shlédni milostivě na lid k Tobě volající, a na přímlovu slavné a neposkvrněné Panny

Poslední evangelium.

a Rodičky Boží Marie, sv. Josefa, jejího snoubence, svatých apoštolů Tvých Petra a Pavla a všech svatých vyslyš milosrdně a dobrotivě prosby, které za obrácení hříšníků, za svobodu a vyvýšení sv. matky Církve vysíláme. Skrze téhož Krista, Pána našeho. Amen.

Sv. Michaeli archanděle, braň nás v boji, proti zlosti a úkladům ďáblovým budiž nám záštitou. Nechať Bůh přikáže jemu, pokorně prosíme, ty pak, kníže vojska nebeského, satana i jiné duchy zlé, kteří ke zkáze duší světem obcházejí, božskou mocí do pekla svrhni. Amen.

Přidává se třikrát: Nejsvětější Srdce Ježíšovo, smiluj se nad námi!

Uděluje-li se po mši svaté požehnání Nejsvětější Svátostí:

Kněz: Chléb s nebe dal jsi jim.

Věřící: Všecku líbeznost v sobě mají.

Modleme se: Bože, jenž jsi nám v předivné Svátosti památku svého umučení pozůstavil, popřej nám, prosíme, abychom svatá tajemství tvého Těla a Krve tvé tak velebili, abychom ovoce tvého vykoupení stále v sobě okoušeli. Jenž jsi živ a kraluješ na věky věkův. Amen.

Mons. Josef Hronek : **MŠE SVATÁ**

III. vydání 1947.

Vydalo nakladatelství Kropáč & Kucharský v Praze.

Obrázky Filipa Schumachera.

Vytiskla knihtiskárna V. Kadečka, náj. J. Vejvara, Praha.

Cena Kčs 10.—.